

Arn - Tempeliritari

Tanska/Ruotsi/Norja/Suomi/Iso-Britannia/Saksa, 2007

Ohjaaja: Peter Flinth

Käsikirjoitus: Hans Gunnarsson.
Käsikirjoitus perustuu Jan Guilloun romaaniin.

Henkilöt:

Arn Magnusson - Joakim Nätterqvist
Cecilia Algotsdotter - Sofia Helin
Eskil Magnusson - Morgan Alling
Cecilia Blanka - Fanny Risberg
Moder Rikissa - Bibi Andersson

Musiikki: Tuomas Kantelinen

Ikäraja: K13

Genre: draama, romantiikka, toiminta, seikkailu, sota

Pituus: 139 min.

Oppimateriaalin tehtävät on suunnattu lukiolaisille.

Oppimateriaalin teemoja: keskiaika, tempeliritarit, Pyhä maa, luostarilaitos, taistelu kuninkuudesta, hengellinen ja maallinen vallankäyttö

Alkuperäinen nimi: *Arn - Tempelriddaren*

Synopsis

Arn Magnusson syntyi vuonna 1150 Arnäsissä, nykyisellä läntisellä Götanmaalla, jossa hän vietti varhaislapsuutensa veljensä Eskilin kanssa vanhempiansa, Magnuksen ja Sigridin hoivissa.

Tuohon aikaan eri suvut taistelivat vallasta keskenään. Arn kuuluu Folkunga-sukuun, jonka kuningas on Erik Edwardsson. Pian kuitenkin Sverkker-sukuun kuuluvat murhaavat kuninkaan. Hallitsijaksi nousee Sverkkerien Karl.

Arn joutuu onnettomuuteen jahdatessaan korppia veljensä kanssa. Arnin häilyessä elämän ja kuoleman välillä, rukoilevat hänen vanhempansa pyhimyksiä säästämään poikansa hengen. Vanhemmat lupaavat antaa poikansa Jumalan pyhään työhön maan päällä, jos tämä vain välttyisi kuolemalta.

Arn selviää onnettomuudesta, ja hänen äitinsä vie hänet lupauksensa mukaan luostariin. Siellä Arn saa kasvatuksensa. Kun Arn on varttunut nuorukaiseksi, hänestä on sukeutunut oppinut nuorimies ja taitava soturi. Hänet lähetetään takaisin sukunsa pariin.

Taistelu kuninkuudesta jatkuu, kun Arnin ystävä, murhatun kuninkaan Erikin poika, Knut haluaa palauttaa sukunsa takaisin valtaan ottamalla kuninkaan paikan murhaamalla Sverkker-kuningas Karlin. Kuningas tarvitsee valtansa tueksi kuitenkin myös muiden sukujen tuen. Tuohon aikaan kirkolla oli paljon valtaa; se päättyy tukemaan Sverkkereitä.

Cecilia Algotintytär on oleva Arnin suuri rakkaus, mutta heidän lempensä jää hengellisten ja maallisten voimien taistelun

jalkoihin. Cecilia teljetään nunnaluostariin ja Arn lähetetään temppeleliriksi Pyhään maahan keskelle kristittyjen ja muslimien sotaa.

Arn saavuttaa taistelutaidoillaan arvostusta myös muslimien keskuudessa Pyhällä maalla uskonnollisista näkemyseroista huolimatta.

Kun Arn on vihdoon sovittanut tekonsa, on hän valmis palaamaan vapaana miehenä Ruotsiin rakastettunsa luo, kuten oli tälle luvannut.

VIHJEITÄ OPPIMATERIAALIN KÄYTTÖÖN

Tämä elokuvaoppimateriaali rakentuu neljästä osasta;

- opettajan ohjeet
- elokuvan taustatiedot
- kuusi erilaista oppilaan teemapolkua
- kertausristikko

Kuusi teemapolkua

Elokuvan teemojen pohjalta on laadittu kuusi erilaista tehtäväpolkua; *Kirkko keskiajalla*, *Ritaripolku*, *Keskiaika*, *Sotapolku*, *Ystävyiden ja petoksen polku* sekä *Kirjallisuuspolku*. Polkujen tavoitteena on syventää elokuvan teemoja ja katselukokemusta. Polut rakentuvat erilaisista tiedonhaku-, keskustelu- ja pohdintatehtävistä sekä oman ilmaisun tehtävistä.

Oppilaiden on tarkoitus työstää teemapolkuja yksin ja ryhmissä. Opettaja voi halutessaan rajata tehtäväpolkujen sisältöä. Osa polkujen tehtävistä voi olla valinnaisia ja osa koulussa tai kotona tehtäviä.

Julkaisun tekeminen

Jokaisen ryhmän on tarkoitus tuottaa julkaisu omasta aihealueestaan. Julkaisun muodon voivat ryhmät päättää itse. Se voi olla seinälehti, verkkojulkaisu tai jokin muu. Julkaisun ei tule olla lista tehtäväpolun vastauksia, vaan vastausten pohjalta tuotetaan kiinnostava esitys luokalle esiteltäväksi.

Sanaristikko

Työskentelyn päätteeksi tai jo ennen elokuvaa aiheeseen virittäytyessä, oppilaat voivat ratkaista sanaristikon. Oppilaille voi

antaa myös tehtäväksi laatia omia, aiheeseen liittyviä sanaristikkoita toisten ratkottavaksi.

TAUSTATIETOJA ELOKUVASTA

Seuraavaan on koottu muutamia näkökulmia elokuvan tuottamiseen sekä tarinan taustalla oleviin asioihin liittyen. Näkökulmia voi tarkastella ja niistä voi keskustella yhdessä elokuvan katsomisen jälkeen, ennen varsinaista teemapolkutyöskentelyä.

Kallein elokuvatuotanto

Arn – Temppeleliritarin on Pohjoismaiden toistaiseksi kallein elokuvatuotanto. Elokvasta on tulossa jatko-osa syksyllä 2008.

- Pohtikaa yhdessä elokuvan tuottamista. Mihin asioihin kalliissa tuotannoissa rahaa kuluu? Miten kustannukset näkyvät Arn – Temppeleliritarin -elokuvassa?

Puvut, lavasteet, joukkokohtaukset.

Elokuvaa kuvattiin mm. Marokossa ja Skotlannissa.

Suomalaiset tekijät

Elokuvan tekoon on osallistunut useita maita. Elokvassa esiintyy myös muutamia suomalaisia näyttelijöitä. Elokuvan musiikista vastaa Tuomas Kantelinen ja sen stuntkoordinoinnista on myös kiiteltä suomalaista Kimmo Rajalaa.

Kiistelty kirjailija

Alkuperäisteoksen kirjoittanut Jan Guillou on tunnettu ja kiistelty kirjailija Ruotsissa, jossa hänen teoksensa ovat myyneet hyvin. Hänelle on ominaista kirjoittaa kiinnostavaa kulttuurihistoriaa sekä tulkita ja popularisoida historian kulkua.

Kirjasarjassa kerrotaan myös siitä, kuinka muiden kulttuurien vaikutus ulottui Ruotsiin. Ruotsalaiset hyötyivät monista tiedoista ja taidoista, joita kulkeutui ja tuotiin maahan muualta maailmasta.

Guillou kertoo kirjansa henkilöistä useiden olleen oikeasti olemassa. Kuninkaat ja sotilaalliset taistelut ovat myös osa historiallista totuutta. Arnin kaltaisia henkilöitä on todennäköisesti ollut olemassa, mutta heitä kaikkia ei tunneta historiallisina henkilöinä.

Kirjailija pohtii myös historiantutkijan ja historiallisen romaanin kirjoittajan eroa. Tutkija etsii todistettavaa faktatietoa, mutta kirjailijalla on vapaus ja oikeus sepitellä omia tarinoita historiallisista aineksista.

- Keskustelkaa, kuinka todenmukaista Guilloun teksti mielestänne on?
- Pohtikaa myös, mikä merkitys historian tuntemiselle ja ymmärtämiselle voi syntyä tutustuttaessa siihen yksittäisten henkilöiden ja heidän elämän tarinoittensa kautta.

Pyhä maa

Jan Guillou, tarinan kertoja, kertoo aluksi valinneensa tarinaansa ”ruotsalaisen ritarin”, jonka silmin hän alkoi tarkastella tapahtumia mm. Pyhällä maalla.

Pyhä maa mainitaan sekä Raamatussa että Koraanissa. Nykyään sillä tarkoitetaan aluetta, jolla sijaitsevat seuraavat maat: Israel, Palestiinalaishallinto, etenkin Länsiranta, Libanon, Jordania, Egypti, Irak, Syyria. Alueella on edelleenkin kiivaita ristiriitoja ja yhteenottoja erilaisten uskonnollisten näkemysten vuoksi.

Jerusalem

Jerusalem on juutalaisten, kristittyjen sekä muslimien pyhä kaupunki. Juutalaisten pyhät temppelit ovat aikoinaan olleet Jerusalemissa. Uudemman temppelin roomalaiset hävittivät vuonna 70. Vain osa temppelin muuria, Länsimuuri (ns. Itkumuuri) on jäljellä, ja se on nykyään juutalaisten pyhin paikka.

Länsimuurin yläpuolella Temppelelivoarella on yksi muslimien pyhimmistä paikoista; Kalliomoskeija sekä toinen tärkeä moskeija Al-Aqsa. Legendan mukaan islamin perustaja, profeetta Muhammad nousi taivaaseen juuri Temppelelivoarelta. Myös kristityille Jerusalem on tärkeä, sillä Jeesus kuoli Jerusalemissa, jonne hänet myös haudattiin.

Jerusalem vanha osa on muurin ympäröimä sokkeloinen kaupunki, joka jakautuu armenialaisten, kristittyjen, islaminuskoisten ja juutalaisten kortteleihin. Alue liitettiin UNESCO:n maailmanperintöluetteloon

vuonna 1981 vaarassa olevana kohteena. Luetteloon otettujen kohteiden ja alueiden säilyttämisellä katsotaan olevan erityistä merkitystä ihmiskunnan kulttuuri- ja luonnonperinnön säilymiselle.

Lähde: Wikipedia

Hyviä lähteitä työskentelyyn

Kuvakirja, jossa on tietoa mm. eri yhteiskuntaluokkien vaatuksesta keskiajalla.

- John Peacock: Länsimainen puku antiikista nykyaikaan. Otava 1991.

Muuta tietoa keskiajasta kannattaa etsiä internetistä, esimerkiksi:

- www.keskiaika.org, jossa on runsaasti keskiaikaharrastajien materiaalia vaateuksesta, heraldiikasta, ruuista yms.
- <http://www.katajala.net/keskiaika/historia>

Wikipedia on helppo ja hyödyllinen lähde tiedonhakuun.

- www.wikipedia.fi

TAUSTAA ELOKUVAN ALKUPERÄISTEOKSISTA

Alkuperäisteokset

Arn - Temppeleliritari on ensimmäinen osa kaksiosaiseksi elokuvaksi ja moniosaiseksi tv-sarjaksi suunnitellusta elokuvatuotannosta. Sen käsikirjoitus pohjautuu romaaneihin: Jan Guillou: Tie Jerusalemiin, LIKE 2000
Jan Guillou: Temppeleliherra, LIKE 2001

Arn Magnussonin tarinaa jatkavat vielä trilogian kolmas osa sekä erillinen jatko-osa: Jan Guillou: Pohjoinen valtakunta, LIKE 2002
Jan Guillou: Arnin perintö, LIKE 2003

Temppeleliritari Arnista kertovan romaanitilogian ensimmäinen osa ilmestyi vuonna 1998. Se on kertomus nykyisin Ruotsina tunnetun valtakunnan ensimmäisistä askelista.

1100-luvulle sijoittuvassa tarinassa sekoitetaan faktaa ja fiktiota sekä viitataan tuon ajan todellisiin tapahtumiin ja henkilöihin. Osa tapahtumista sijoittuu myös Suomeen.

Ensimmäinen osa: Tie Jerusalemiin

Arn syntyy 1150 läntisellä Götanmaalla. Hän saa koulutuksensa Isä Henrin ja Veli Guilbertin huomassa Varnhemlin luostarissa. Siellä Arn oppii paitsi uskon asioita, myös monia kieliä ja erilaisia käytännöntaitoja, kuten ruuanlaittoa, kalastusta ja kädentöitä sekä erilaisia maataloustöitä.

17-vuotiaana Arn rakastuu Cecilia Algotsdotteriin, joka alkaa odottaa hänelle lasta. Pian asiat kuitenkin saavat juonittelun ja vihanpidon seurauksena käänteen. Paljastuu, että Arn on aiemmin ollut yhdessä Cecilian sisaren, Katarinan kanssa. Rakastavaiset tuomitaan 20 vuoden rangaistukseen; Cecilia luostariin ja Arn Jumalan pyhään armeijaan.

Samaan aikaan mahtisuvut juonittelevat keskenään ja taistelevat vallasta, kuninkaan asemasta. Valtataistelusta hyvänä esimerkkinä toimii kuningas Karl Sverkessonin murha Visingössa.

Arn lähtee ristiriitaisin tuntein suorittamaan hänelle määrättyä hyvitystyötä rikkomustensa tähden temppeliherrana Pyhällä maalla. Hän saa nimekseen Arn de Gothia ja Veli Guilbert saattelee hänet lähtöön sanoin: ”Herra johdattakoon sinun askeleitasi ja sinun miekkaasi ja Hänen armonsa loistakoon yllesi.”

Toinen osa: Temppeliherra

Arn de Gothia on nyt korkea-arvoinen temppeliritari ja linnanherra Gazassa. Hän on sopeutunut hyvin arabialaiseen kulttuuriin ja puhuu jopa Arabiaa.

Erään kerran Arn pelastaa saraseenien johtajan, Saladinin rosvojen kynsistä. Saladin, joka tuli kuuluisaksi mm. oikeudenmukaisuudestaan, tunnetaan historiallisena henkilönä. Arnissa ja Saladinissa on erilaisista uskonnollisista näkemyksistä huolimatta jotakin samankaltaisuutta, kuten samat arvot ja samanlainen oikeudentaju.

Arn taistelee Pyhällä maalla sekä voittoaasti että tappioita kärsien. Hän joutuu vuosien saatossa todistamaan, kuinka vallanhimo, juonittelut ja taitamattomuus kuluttavat

kristillisen johdatuksen niin, että he lopulta menettävät Pyhän maan hallinnan 1187.

Arnin katumustyö on vihdoinkin loppunut ja hän saa alkaa paluumatkan kohti Ruotsia ja läntistä Götanmaata. Mukanaan hänellä on valtava määrä rahaa; kolme täyttä arkullista kultarahoja, jotka hän on saanut Saladinilta.

Tempeliritareista kerrottua

Jerusalemien kuningaskunta pysyi pystyssä pääasiallisesti islamilaisessa maailmassa vallitsevan hajaannuksen vuoksi. Kuningaskunta sai lisätukea puolustukseen ritareilta, jotka vanhoivat kolme munkkilupausta; siveys, köyhyys ja kuuliaisuus. Lisäksi he lupasivat aseillaan puolustaa Pyhää maata ja suojella sinne saapuvia pyhiinvaeltajia.

Näin muodostui hengellinen ritarikunta, taistelevien miesten liitto, joka sai nimekseen temppeliherrain ritarikunta, sillä se asusti Salomon temppelin paikalla. Aikaa myöten liittoon kuului jopa 20 000 ritaria, joiden miehuullisuutta ja ritarillisuutta ylistettiin.

He hankkivat valtavia maaomaisuuksia, paitsi Palestiinasta, myös miltei kaikista länsimaiden valtioista, ennen kaikkea Ranskasta. Tilusten tuotto nousi huikkeisiin summiin.

Ritarikunta rikastui entisestään myös käymällä kauppaa itämaisilla tavaroilla ja harjoittamalla laivanvarustajan tointa. Heistä tuli myös aikansa suurimpia pankkiireja. Lähde: Kansojen historia s. 239. Ristiretkien aika n. vuoteen 1250.

Kolmas osa: Pohjoinen valtakunta

Arn palaa saattueineen Pyhältä maalta Varhemlin luostariin 1192. Hän tuo tullessaan mm. lääketieteellisiä ja käsityöläisten tietoja ja taitoja, jotka ovat uuden ajan ja kehityksen edellytyksiä koko Euroopassa.

Hän avioituu vihdoinkin Cecilian kanssa ja he asettuvat asumaan Forsvikin kartanoon, josta kehittyy sivistyksen keskus. Arnin tavoitteena on saada aikaan rauha riitaisten sukujen välille läntisellä Götanmaalla.

Arn ja Cecilia saavat tyttären, Alden. Heidän poikansa Magnus menee naimisiin Ingrid Ylvan kanssa ja he saavat pojan; Birger Magnussonin.

Pian ristiriidat sukujen välillä leimahtavat jälleen ja tanskalaiset liittyvät mukaan taisteluun vallasta. Seuraa pitkän ja katkera kamppailu, jossa Arn saa käyttää kaikki Pyhällä maalla oppimansa taistelutaidot. Lopulta Gestriken taistelussa Arnin miehet voittavat.

Mutta nyt Arn on haavoittunut vakavasti. Kuolinvuoteellaan hän saa pojanpoikansa Birgerin lupaamaan, ettei hän koskaan johtaisi maata syrjäisestä Näsistä, vaan rakentaisi uuden kaupungin sinne, missä Mälarenjärven vedet laskevat Itämereen. Sieltä hän hallitsisi valtakuntaa svealaisten tuella.

Uutta valtakuntaa pitäisi kutsua nimellä Svea rige. Arn puhui Birgerille kansan kielellä murtaen tanskalaisittain. Birger Magnusson kuuli hänen sanovan Sverige.

Lähde: Guillou: Pohjoinen valtakunta s. 510–511, LIKE.

Jatko-osa: Arnin perintö

Kirjan keskeinen henkilö on Birger Magnusson, Arnin pojanpoika, josta tuli Birger Jaarli. Hän perusti Tukholman ja hänen työnsä oli Sverigen, Ruotsin yhdistäminen ja vahvistaminen.

Birger Jaarlia eivät moraaliset tai käytännön esteet pidätelleet. Hänen julmuudestaan kerrotaan kirjan epilogissa seuraavaa: ”Birger Jaarlin julmuus voitettuja folkungalaisia kapinallisia kohtaan järkytti hänen aikalaisiaan niin suuresti, että katkeruus eli yli sadan vuoden ajan.”

Birger Jaarli sai kuitenkin paavin anteeksiannon ja tuen politiikalleen. Birger Jaarlin suunnitelmat lakien säätämisestä Ruotsin valtion perustaksi olisivat joutuneet vastatuuleen ilman paavin tukea.

Paavi kirjoitti paimenkirjeessään: ”Saatuamme tietää teidän haluavan puhtain sydämin elää jäljellä olevat päivänne, me ilmoitamme, että olemme suonut teille anteeksi kaikki katuvalla mielellä tunnustamanne synnit, samoin kuin sellaiset, jotka tunnustatte kolmen kuukauden kuluessa tämän kirjeen vastaanottamisesta.”

Lähde: Guillou: Arnin perintö s. 509, LIKE.

Teemapolku 1**KIRKKO KESKIAJALLA****Tehtäväohje**

- Työstäkää tehtävien pohjalta julkaisu, jonka avulla esittelette luokassa tiedonhaun ja keskustelujenne tuloksia.
- Merkitkää näkyviin kaikki käyttämäne lähdemateriaalit.

1. Kirkon asema keskiajalla

- a) Keskustelkaa, millaisena elokuva kuvasi kirkon asemaa keskiajalla. Millainen oli kirkon suhde kuninkaaseen entä tavallisiin ihmisiin? Etsikää aiheesta tietoa eri lähteistä.
- b) Selvittäkää mitä tarkoitetaan pannalla? Millaisia muita rangaistuksia katollinen kirkko langetti keskiajalla?

2. Kirkon ankuruus elokuvassa

- a) Millaista valtaa ja rangaistuksia kirkko käytti elokuvassa?
- b) Keskustelkaa myös, miten seuraava ajatus liittyi elokuvaan ja sen kuvaamaan aikaan: *Kaksi miestä tappaa ilman rangaistusta, mutta kun rakastaa niin rangaistaan.*
- c) Pohtikaa elokuvan kuvaaman Arnin ja Cecilian siveellisyyserikoksesta seurannutta rangaistusta, sen oikeudenmukaisuutta ja kohtuullisuutta.

3. Luostarilaitos

- a) Keskustelkaa, miten elokuvan munkkiluostarin ja nunnaluostarin ilmapiiri erosi toisistaan. Millaisia olivat Isä Henry ja veli Guilbert tai Rikissa-nunna? Mitä Guilloun kirjassa ”Tie Jerusalemiin” kerrottiin luostarielämän arjesta.
- b) Selvittäkää, keitä asui luostareissa? Miten he sitoutuivat elämään ja palvelemaan luostareissa? Mitä tarkoitetaan luostarilupauksella?
- c) Selvittäkää, mitä eri tehtäviä luostarit hoitivat keskiajalla?

4. Uskonpuhdistus ja ristiretket

- a) Selvittäkää, mitä eri uskontoja oli Euroopassa keskiajalla? Mitä tarkoitetaan luonnonuskonnoilla? Selvittäkää, mitä palvottiin ja miten? Keitä olivat muinaiset jumalat?
- b) Selvittäkää mitä tarkoitetaan uskonpuhdistuksella? Milloin se tehtiin?
- c) Entä mitä ristiretket olivat? Mistä eri syistä ristiretkille lähdettiin? Milloin niitä tehtiin? Minne ne suuntautuivat?

Teemapolku 2**RITARIPOLKU****Tehtäväohje**

- Työstäkää tehtävien pohjalta julkaisu, jonka avulla esittelette luokassa tiedonhaun ja keskustelujenne tuloksia.
- Merkitkää näkyviin kaikki käyttämäne lähdemateriaalit.

1. Ritarit

- a) Selvittää, keitä ritarit olivat? Millaisia luonteenpiirteitä heihin liitettiin?
- b) Millaisen koulutuksen he saivat? Mitä taitoja he tarvitsivat? Mikä oli ritarin tehtävä?
- c) Millaisia olivat ritareiden varusteet ja asusteet?

2. Tempeliritarit

- a) Etsikää tietoa tempeliritareista. Minkä uskonnon palveluksessa he toimivat? Millainen oli heidän varallisuutensa?
- b) Missä tempeliritarit taistelivat? Miten he sotivat?
- c) Keitä olivat saraseenit? Selvittäkää, millainen suhde tempeliritareilla oli saraseeneihin?

3. Arn - Tempeliritari

- a) Pohtikaa, mitkä asiat ja tapahtumat Arnin elämässä olivat merkittäviä hänen elämäntehtävänsä kannalta. Millaisen koulutuksen ja kasvatuksen hän sai luostarissa? Mikä on oblaatti?
- b) Millä tavoin Arn Magnusson oli erilainen kuin muut tempeliritarit tai kylän miehet?
- c) Arn sai miekalleen käyttöohjeen: *Miekalla ei saa tavoitella omaa etua*. Mitä ohje käytännössä tarkoitti? Keksikää yhdessä esimerkkejä.
- d) Kirjoittakaa elokuvalle ja Arnin tarinalle jatkoa. Millainen on menestyneen Tempeliritarin paluu kotimaahan. Miten jatkuu yksinäisen ratsastajan tarina auringonlaskun jälkeen?

4. Vaakunat ja ritariasusteet

- a) Tutustukaa vaakunoiden historiaan ja etsikää tietoa ja kuvia ritareiden varusteista. Millaisia olivat elokuvan ritareiden asusteet?
- b) Suunnitelkaa ja piirtäkää oma vaakuna. Piirtäkää kolme pientä kuvaa vaakunan tai sen tunnusvärien käytöstä eri asiayhteydessä.

Mm. osoitteessa www.keskiaika.org on tietoa heraldiikasta ja runsaasti erilaisia keskiaikaharrastajien suunnittelemlia vaakunoita. Samoilta sivuilla saa myös ohjeita vaakunan suunnitteluun.
- c) Millaisia varusteita eri aselajien ritarit tarvitsivat? Piirtäkää tai maalatkaa ritareiden asusteita.

Teemapolku 3**KESKIAIKA****Tehtäväohje**

- Työstäkää tehtävien pohjalta julkaisu, jonka avulla esittelette luokassa tiedonhaun ja keskustelujenne tuloksia.
- Merkitkää näkyviin kaikki käyttämäne lähdemateriaalit.

1. Ruotsi keskiajalla

- a) Keskustelkaa, millaisena elokuva kuvasi elämää Ruotsissa keskiajalla. Milloin kristinusko saapui Ruotsiin ja milloin sen asema vakiintui? Laatikaa miellekartta keskustelunne pohjalta.
- b) Selvittäkää, mitä alueita kuului Ruotsiin elokuvan tapahtuma-aikoihin n. vuonna 1150.
- c) Selvittäkää, keitä olivat Sverkkerit, Kaarle Sverkkerinpoika tai Eerik Pyhä Ruotsin historiassa. Entä Folkunga-suku?

2. Ihmiset

- a) Etsikää tietoa, miten keskiajalla asuttiin, pukeuduttiin tai kuljettiin paikasta toiseen. Jan Guillou kuvaa kirjassaan ”Tie Jerusalemiin”, luvussa XII ihmisten arkielämää ja sitä millaisia neuvokkaita tietoja ja taitoja Arn toi tullessaan luostarista.
- b) Millainen perhe Arnilla oli? Mistä voi päätellä, että elokuvassa Arnin vanhemmat olivat saaneet koulutusta?
- c) Millainen oli naisten asema keskiajalla?
- d) Orjat. Tutkikaa Guilloun kirjaa Tie Jerusalemiin sekä muita lähteitä ja etsikää tietoa orjista keskiajalla pohjolassa. Ruotsissa kielletään orjuus vuonna 1335.

3. Elinkeinot keskiaikaisessa pohjolassa

- a) Etsikää tietoa, miten ihmiset ansaitsivat elantonsa? Mitä elinkeinoja harjoitettiin?
- b) Mitä eri ammatteja harjoitettiin? Miten eri ammatin harjoittajia arvostettiin?
- c) Kaupankäynti. Mistä käytiin kauppaa? Kenen kanssa kauppaa käytiin? Miten hoitui maksaminen? Mitä tarvittiin ja ostettiin tai myytiin?

4. Keskiaikaisia ihmisiä ja tarinoita – miten ennen elettiin

- a) Keksikää elokuvan tarinaan uusi henkilö. Kuka hän on? Mihin yhteiskuntaluokkaan hän kuuluisi? Missä ja miten hän asuisi? Mitä hän tekisi elääkseen?
- b) Selvittäkää miten eri yhteiskuntaluokkien ihmiset pukeutuivat keskiajalla. Piirtäkää henkilöstä kuva ja suunnitelkaa hänelle keskiajan henkeen ja hänen arvolleen soveltuva asu.

Teemapolku 4**SOTAPOLKU****Tehtäväohje**

- Työstäkää tehtävien pohjalta julkaisu, jonka avulla esittelette luokassa tiedonhaun ja keskustelujenne tuloksia.
- Merkitkää näkyviin kaikki käyttämäne lähdemateriaalit.

1. Sodankäynti ja puolustaminen

- a) Mistä syistä sotia käytiin keskiajalla?
- b) Keskustelkaa elokuvan pohjalta millaista oli keskiaikainen sodankäynti. Ketkä sotivat ja millaisin asein ja varustein?
- c) Miten kylät ja kaupungit rakennettiin keskiajalla? Millaisia materiaaleja käytettiin? Millaisille paikoille ne rakennettiin? Miten niiden puolustus hoidettiin? Miten puolustaminen otettiin huomioon linnoja rakennettaessa?
- d) Keitä linnoissa asui? Mitä töitä niissä tehtiin?

2. Arn ja Saladin

- a) Millainen taistelija Tempeliritari Arn oli? Mitkä olivat hänen vahvuuksiaan?
- b) Miten Arn de Gothia ja Saladin tapasivat ensi kerran? Muistelkaa Arnin ja Saladinin keskusteluita autiomaassa. Miten Arn hyödynsi niitä sodankäynnissä? Vertailkaa Arnin ja Saladinin armeijoita ja sodankäyntiä.
- c) Saraseenien johtaja Saladin on historiallinen henkilö. Etsikää tietoa hänestä.

3. Sota ennen ja nyt

- a) Vertailkaa keskiaikaista sodankäyntiä nykyaikaiseen sodankäyntiin.
- b) Mistä syistä ihmiset sotivat? Pohtikaa sodan vaikutuksia siviileihin. Miettikää esimerkkejä vaikutuksista, joita sodalla voi olla lähiympäristöön tai maailmanlaajuisesti.
- c) Keskustelkaa sotakertomuksista ja niiden uutisoinnista ennen ja nyt.

4. Hiilipiirustuksia ja stunteja

- a) Tarkastelkaa keskiaikaista rakentamista, kuten linnoja ja niiden rakennustyyliä. Kuvittakaa hiilipiirustuksena linna torneineen, muureineen ja portteineen. Varatkaa työtä varten iso voimapaperiarkki.
- b) Stuntit toimivat elokuvissa sijaisnäyttelijöinä, jotka korvaavat näyttelijät erityisiä taitoja vaativissa kohtauksissa. Selvittäkää stunttien erityistaitoja ja -tehtäviä. Miten heitä koulutetaan? Missä ja millaisissa elokuvissa heitä käytetään?

Teemapolku 5**YSTÄVYYDEN JA PETOKSEN POLKU****Tehtäväohje**

- Työstäkää tehtävien pohjalta julkaisu, jonka avulla esittelette luokassa tiedonhaun ja keskustelujenne tuloksia.
- Merkitkää näkyviin kaikki käyttämäne lähdemateriaalit.

1. Vallanpitäjät ja suvut

- a) Elokuvassa oli kolme mahtisukua. Mikä merkitys sukuun kuulumisella voi olla puolustuksen, kuninkuuden tai elinkeinon harjoittamisen näkökulmasta? Entä mikä merkitys oikean puolison valinnalla saattoi olla suvuille?
- b) Arnin ja Cecilian rakkauden haasteiksi muodostuvat niin maalliset kuin hengelliset vallanjuonittelut. Pohtikaa millaisia motiiveja elokuvan eri henkilöillä oli tukea tai pitää nuoret erossa toisistaan. (Rikissa, Knut Eriksson, Veli Guilbert, Isä Henri, Magnus-isä, Algot Pålsson, Katarina Pålsson) Laatikaa aiheesta miellekartta.
- c) Tehkää sukupuu omista suvuistanne.

2. Kuninkaan valinta

- a) Selvittäkää miten kuninkaat valittiin Ruotsissa keskiajalla?
- b) Muistelkaa kahta elokuvassa kuvattua vallansiirtoa. Kuinka ne tapahtuivat? Kuinka todenmukainen elokuvan kuvaus mielestänne oli?
- c) Mitä ovat Moran kivet? Milloin kuninkuus säädettiin periytyväksi? Kuka Ruotsin kuninkaista laati lain?

3. Käräjät

- a) Selvittäkää mitä tarkoitetaan käräjillä. Keitä oli valittu käräjille päättämään asioista?
- b) Mistä asiasta elokuvassa mentiin käräjille? Miten siellä asiat ratkaistiin?
- c) Mitä mieltä olette keskiaikaisten käräjien oikeudenmukaisuudesta? Miten vastaavat asiat ratkaistaisiin nykyaikana?

4. Ystävyden ja petoksen poluilla

- a) Valitkaa jokin elokuvan henkilöahmoista ja pohtikaa hänen asemaansa keskiaikaisessa yhteiskunnassa. Miten hän liittyy tarinan kulkuun? Ketä hän kunnioitti, kadehti, pelkäsi tai kenen liittolainen hän oli tai voisi olla?
- b) Kirjoittakaa päiväkirjaa valitsemanne henkilön näkökulmasta. Kirjoittakaa siten, että teksti paljastaa, ketä hän kunnioittaa, kadehtii, pelkää tai kenen liittolainen hän olisi.

Teemapolku 6**KIRJALLISUUSPOLKU****Tehtäväohje**

- Työstäkää tehtävien pohjalta julkaisu, jonka avulla esittelette luokassa tiedonhaun ja keskustelujenne tuloksia.
- Merkitkää näkyviin kaikki käyttämäne lähdemateriaalit.

1. Faktaa vai fiktiota?

Kirjailija Jan Guillou kertoo, että kirjan henkilöistä useat ovat olleet oikeasti olemassa. Kuninkaat ja sotilaalliset taistelut ovat myös historiallista totuutta ja myös Arnin kaltaisia on todennäköisesti ollut olemassa, mutta heitä ei tunneta historiallisina henkilöinä.

- Pohtikaa mikä elokuvassa tai kirjoissa on tosiasioihin perustuvaa ja mikä kirjailijan mielikuvitusta.
- Valitkaa elokuvasta joku henkilö, jonka asemaan asetutte. Kirjoitkaa hänestä tarina minämuodossa, jossa käytätte elokuvan ja kirjan tietoja keskiajasta.

2. Tiedon lähteillää

- Mitä Isä Henri tarkoitti sanomalla ”*Lukeminen on kaiken tiedon perusta*”.
- Pohtikaa, mikä on teille ”kaiken tiedon perusta”. Mikä on mielestänne luotettavaa tietoa tai luotettava lähde.

3. Korkea Veisu – rakkauden ylistys

Arn joutui pohtimaan, onko rakkaus syntiä? Hän luki tekstejä raamatusta, ja vertaili sanoja ajatuksiinsa, eikä löytänyt mitään pahaa tai väärää. Raamatusta hän myös löysi sanat siihen, kuinka hän pukisi rakkautensa sanoiksi.

- Tutustukaa seuraaviin rakkausrunoihin, jotka ovat alun perin Raamatusta.

1. Sillä rakkaus on väkevä kuin kuolema,
tuima kuin tuonela on sen kiivaus,
sen hehku on tulen hehku,
on Herran liekki.
Eivät suuret vedet voi rakkautta sammuttaa,
eivät virrat sitä tulvaansa upottaa.
Jos joku tarjoaisi kaikki talonsa tavarat
rakkauden hinnaksi
häntä vain halveksuttaisiin.
(*Korkea Veisu 8:6-8*)

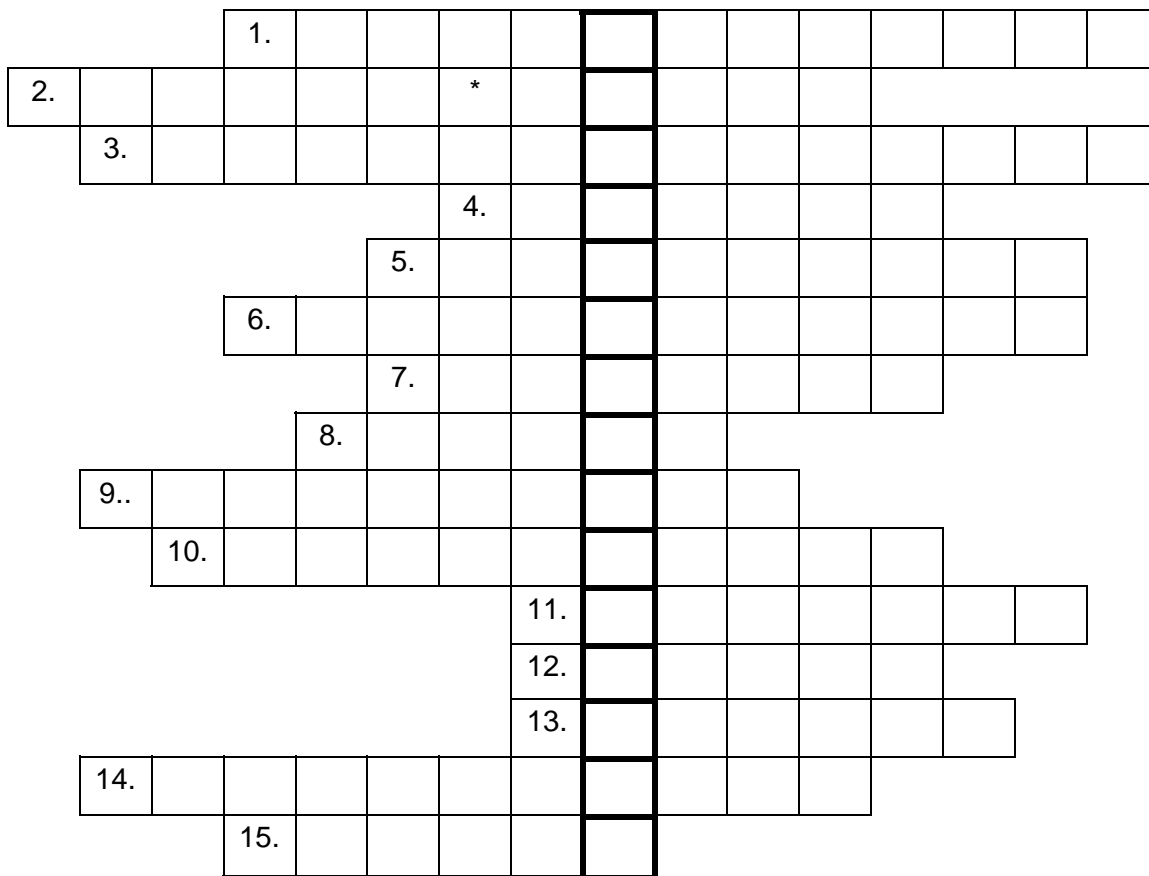
2. Olet lumonnut minut,
siskoni, morsiameni,
lumonnut minut yhdellä
ainoalla silmäykselläsi,

yhdellä ainoalla kaulakoristeesi käädyllä.
Kuinka ihanaa onkaan sinun rakkautesi,
siskoni, morsiameni!
Kuinka paljon suloisempi viiniä
on sinun rakkautesi,
suloisempi kaikkia balsameja
sinun voiteittesi tuoksu!
Sinun huulesi tiukkuvat hunajaa,
morsiameni; mesi ja maito
on sinun kielesi alla,
ja sinun vaatteittesi tuoksu
on kuin Libanonin tuoksu”
(*Korkea Veisu 4:9-11*)
Runot ovat myös kirjassa
Tie Jerusalemiin s. 351 ja 183.

- Mikä on kaunein rakkausruno, jonka tiedätte? Onko sävellettyjen rakkausrunojen joukossa jokin erityinen tai kaunis runo, joka teitä puhuttelee? Kokeilkaa rakkausrunon kirjoittamista. Osoitteesta www.rakkausruno.fi voi löytää innoitusta ajatustensa ja sanojensa lennolle.

Ratkaise sanaristikko annettujen vihjesanojen avulla.

1. Vanhin kaupankäynnin tapa.
2. Paikka, jossa Ruotsin kuninkaat valittiin.
(* = tyhjä ruutu)
3. Annettiin, jos oli tarkoitus jäädä luostariin.
4. Jumalanpalvelusten kieli.
5. Tärkeä elinkeino keskiajalla.
6. Tehtiin uskonnon levittämiseksi.
7. Täällä ratkaistiin riita-asiat.
8. Näitä kerättiin lääkkeiden valmistamista varten.
9. Kaupunki, jota muslimit ja kristityt tavoittelivat elokuvassa.
10. Oli muslimien yleisnimitys.
11. Pyhä ihminen, joka on elämäntyöllään toteuttanut Jumalan tahtoa.
12. Kirkon käyttämä rangaistus.
13. Tämän Arn sai lähtiessään luostarista.
14. Ruotsin vanhoja mahtisukuja.
15. Heidän pitäminen kiellettiin 1335.

Mikä sana muodostuu keskelle?

Laadi oma sanaristikko elokuvaan, kirjaan, historiaan sekä uskontoon liittyvien tietojesi pohjalta.

